

УДК 372.87:793.3

<https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-24>

Микола ЛЕВЧЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник культури України, декан факультету культури і мистецтв, професор кафедри культурології, Херсонський державний університет, вул. Університетська, 27, м. Херсон, Україна, 73003

ORCID: 0000-0002-4069-1729

Наталя ТЕРЕШЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри хореографічного мистецтва, Херсонський державний університет, вул. Університетська, 27, м. Херсон, Україна, 73003

ORCID: 0000-0001-7851-0068

Анатолій ФОРОСТЯН

кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри культурології, Херсонський державний університет, вул. Університетська, 27, м. Херсон, Україна, 73003

ORCID: 0000-0002-1823-4628

Бібліографічний опис статті: Левченко, М., Терешенко, Н., Форостян, А. (2023). Адаптація уроків мистецтва до онлайн-формату: інструменти та підходи. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 176–183, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-24>

АДАПТАЦІЯ УРОКІВ МИСТЕЦТВА ДО ОНЛАЙН-ФОРМАТУ: ІНСТРУМЕНТИ ТА ПІДХОДИ

Стаття являє собою системне дослідження у сфері адаптації традиційних методів викладання мистецтва до сучасних онлайн-форматів. В статті представлено комплексний підхід до адаптації уроків мистецтва, що об'єднує педагогічні, психологічні та технологічні компоненти. **Мета дослідження** полягає у систематизації та вивченні методів для адаптації традиційних педагогічних підходів до сучасних онлайн-форматів. Це сприятиме покращенню якості освітнього процесу та гарантуватиме ефективне засвоєння навчальної інформації в епоху цифрового спілкування. **Методологія дослідження.** Використано системний аналіз з метою вивчення наукової літератури, статей, публікацій, роботи з джерелами, що вже існують на дану тему для отримання загального розуміння проблематики. Аналіз випадків – дослідження конкретних прикладів уроків мистецтва, які були адаптовані для онлайн-формату, з метою визначення найефективніших підходів. Семіотичний аналіз: розгляд символів, знаків та зображень, використаних у матеріалах для онлайн-уроків мистецтва, щоб зрозуміти, як вони впливають на сприйняття та засвоєння матеріалу. Технологічний аналіз: оцінка платформ та інструментів, які використовуються для проведення уроків мистецтва в онлайн форматі, а також їхньої доступності, зручності та ефективності. **Наукова новизна.** Здійснено комплексний аналіз існуючих методів адаптації уроків мистецтва для онлайн-формату, що дозволяє педагогам отримати цілісне розуміння проблематики. Пропонуються новітні інструменти та платформи, які можна використовувати для ефективного проведення уроків мистецтва в онлайні. Виявлено та розроблено нові підходи до адаптації уроків мистецтва, які враховують специфіку дистанційного формату навчання і психологічні особливості сприйняття інформації через екран.

Висновки. Стаття пропонує рішення для покращення якості та ефективності навчання у цифрову епоху. У статті надані конкретні інструменти та методики, які можуть бути використані педагогами для адаптації уроків мистецтва до онлайн-формату, що сприяє ефективності та якості освітнього процесу. Завдяки детальному опису інструментів для онлайн-уроків мистецтва, освітні заклади можуть визначити найбільш підходящі технічні рішення для своїх потреб.

Ключові слова: мистецтво, мистецька онлайн-освіта, електронні сервіси, освітнє середовище, віртуальне середовище.

Mykola LEVCHENKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Culture, Kherson State University Dean of the Faculty of Culture and Arts, 27 University street, Kherson, Ukraine, 73003

ORCID: 0000-0002-4069-1729

Natalia TERESHENKO

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Choreography Art, Kherson State University, 27 University street, Kherson, Ukraine, 73003

ORCID: 0000-0001-7851-0068

Anatolii FOROSTIAN

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Acting head of the Department of Cultural Studies, Faculty of Culture and Arts, Kherson State University, 27 University street, Kherson, Ukraine, 73003

ORCID: 0000-0002-1823-4628

To cite this article: Levchenko, M., Tereshenko, N., Forostian, A. (2023). Adaptatsiia urokv mystetstva do onlain-formatu: instrumenty ta pidkhydy [Adaptation of art lessons to the online format: tools and approaches]. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 176–183, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-24>

ADAPTATION ART LESSONS TO AN ONLINE FORMAT: TOOLS AND APPROACHES

The article is a systematic study in the field of adaptation of traditional methods of teaching art to modern online formats. The article presents a complex approach to the adaptation of art lessons that combines pedagogical, psychological and technological components. **The purpose of the research** is to systematize and study methods for adapting traditional pedagogical approaches to modern online formats. This will contribute to the improvement of the quality of the educational process and guarantee the effective assimilation of educational information in the era of digital communication. **Research methodology.** A systematic analysis was used to study scientific literature, articles, publications, work with sources that already exist on this topic to obtain a general understanding of the issue. Case Studies – Researching specific examples of art lessons that have been adapted for an online format to determine the most effective approaches. Semiotic Analysis: Examining the symbols, signs, and images used in online art course materials to understand how they affect the perception and learning of the material. Technology Analysis: Assessing the platforms and tools used to deliver art classes online, as well as their accessibility, convenience, and effectiveness. **Scientific novelty.** A comprehensive analysis of existing methods of adapting art lessons for the online format was carried out, which allows teachers to gain a holistic understanding of the issue. It offers the latest tools and platforms that can be used to effectively conduct online art classes. New approaches to the adaptation of art lessons have been identified and developed, which take into account the specifics of the distance learning format and the psychological features of information perception through the screen. **Conclusions.** The article offers solutions for improving the quality and effectiveness of education in the digital age. The article provides specific tools and methods that can be used by teachers to adapt art lessons to the online format, which contributes to the efficiency and quality of the educational process. With detailed descriptions of tools for online art classes, educational institutions can determine the most suitable technical solutions for their needs.

Key words: art, art online education, electronic services, educational environment, virtual environment.

Актуальність проблеми. На сьогодні, в умовах воєнного стану в Україні, робота та проведення уроків мистецтва в онлайн-режимі стало неминучою реальністю. З кожним роком світова освітня система все більше занурюється в Інтернет, використовуючи онлайн-платформи та адаптивні інструменти. Сучасне мистецтвознавство активно формує технологічний запит на нові методи та форми онлайн-освіти, з метою збереження унікальності і особливості самого мистецтвознавства. Заклади освіти (далі ЗО) по всьому світу намагаються задовольнити попит, пропонуючи інноваційні рішення для здобувачів мистецької освіти. Актуальність полягає в дослідженні і обґрунтованості використання інструментів онлайн-освіти для створення підтримки колективної і індивідуальної творчості,

використовуючи сучасні додатки та програми. Стаття вивчає нові методи інтеграції мистецьких дисциплін в онлайн-освіті, що є актуальним у контексті швидкого розвитку дистанційних технологій. Оскільки онлайн-режим може залишитися важливим компонентом навчання в майбутньому, питання ефективного використання інструментів та підходів для адаптації традиційних уроків мистецтва до віртуального середовища є дуже актуальними. Ця стаття надає важливі наукові та практичні рекомендації для всіх, хто хоче вдосконалити свої методи викладання в умовах цифрової ери.

Пандемія COVID-19 та подальша відкрита військова агресія проти України, стали несподіваним викликом для всього світу, показавши важливість переходу мистецької освіти

до онлайн-формату. У цьому контексті, уроки образотворчого мистецтва, музики, хореографії, які завжди сприймалися як предмети, що вимагають переважно особистісного контакту та практичних навичок, потребують нових методів навчання і передачі знань. Основне наукове питання полягає у тому, як адаптувати методики та підходи викладання мистецтва до цифрової ери таким чином, щоб зберегти, а, можливо, і підвищити якість навчання. У зв'язку з режимом самоізоляції, мистецькознавча освіта зіткнулася з низкою проблем, серед яких можна відзначити наступні:

- дефіцит методів та форм роботи. Оскільки традиційні прийоми роботи з колективом не завжди можливо використовувати за допомогою мережі Інтернет, то найчастіше зазнає складнощів саме мистецька сфера;

- проблеми технічного характеру, а саме: нестача гаджетів для виходу в інтернет, низька швидкість провайдера, відсутність навичок роботи з електронними гаджетами (тобто низький рівень цифрової грамотності).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням розвитку інформатизації, як пріоритетного напрямку в освітній сфері, присвячено значну кількість досліджень. Питання організації дистанційної освіти та перспективи розвитку для мистецької сфери розкрито у працях: О. Чусова, З. Ваколія, Т. Капустинська, Т. Чейпеш. На даний час проведено низку досліджень, які розкривають методологічні та технологічні аспекти онлайн взаємодії. Даній проблемі присвячені роботи: О. Косенчук, І. Новик; різні аспекти використання технологій онлайн взаємодії підготовки учнів досліджували: А. Гуржій, О. Глазунова, Т. Волошина.

Мета дослідження – системний аналіз та розробка методологічних рекомендацій щодо пристосування традиційних методик навчання до сучасних онлайн-форматів, з метою підвищення ефективності освітнього процесу та забезпечення глибокого засвоєння навчального матеріалу в умовах цифрової комунікативної взаємодії.

Задачі дослідження статті:

- аналіз сучасних тенденцій у сфері онлайн-освіти та їх вплив на процес викладання мистецтва;

- дослідження особливостей та викликів традиційних методик викладання мистецтва при переході до онлайн-формату;

- оцінка доступних технологічних інструментів для викладання мистецтва онлайн і визначення найбільш ефективних з них;

- розробка методологічних рекомендацій щодо адаптації традиційних методик мистецтвознавства до онлайн-формату.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Основним завданням підготовки фахівців в області мистецтва є забезпечення високоякісної, доступної освіти, чому достатньою мірою сприяють сучасні цифрові технології онлайн взаємодії. Значна роль в умовах онлайн взаємодії в мистецькій освіті відведена, звичайно носію мистецьких знань, який надає підтримку тим, хто навчається за допомогою таких видів діяльності (Daqian, Ting, Hao, Hao, 2020):

- створення онлайн-репозиторію з доброю кількістю корисних матеріалів;

- проведення мережевих конкурсів та онлайн-зустріч;

- розробка та реалізація мистецьких проєктів.

Ми можемо навести знання та вміння, які повинні бути у митця в умовах провадження онлайн освіти (Гуржій, Глазунова, Волошина, 2020, с. 113-114):

- встановлення та підтримання відносин у процесі онлайн взаємодії;

- планування та організація освітнього процесу;

- знання та вміння у використанні цифрових технологій спілкування;

- знання інструментів та прийомів навчання;

- майстерність у правильній подачі фахового і спеціального матеріалу, пошук додаткової інформації;

- вміння організувати групову роботу (Шапран, 2023. с. 76–81).

Досліджуючи школи формування творчої індивідуальності, ми можемо стверджувати, що основні функції її реалізації здійснюються у знаходженні нових технологій та оригінальних технологічних процесів, що визначаються за критеріями продуктивності та значущості. На цій основі ми можемо визначити форми взаємодії у сфері мистецької онлайн-освіти, які представлені на рис. 1.

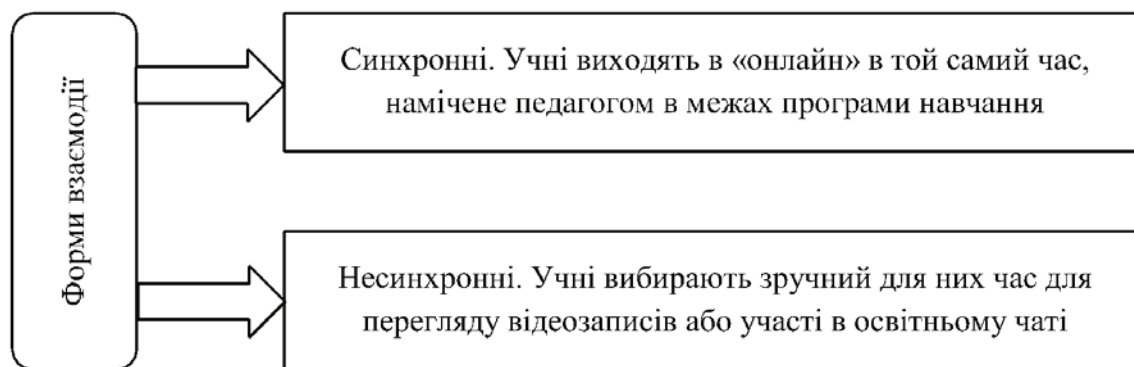

Рис. 1. Форми комунікацій в режимі онлайн освіти та проведення уроків мистецтва

Джерело: власна розробка авторів

В нашій науковій роботі виділимо та обгрунтуємо методичні засади проведення уроків мистецтва під час онлайн освіти за трьома напрямками:

1. Хореографія. Застосування методів онлайн взаємодії у хореографічній творчості є найскладнішим. Це спричинено специфікою цього виду творчості. Для отримання та закріплення виконавських навичок учень повинен неодноразово виконати кожен рух «на повну ногу», тобто максимально виконуючи всі ці методичні рекомендації та досягаючи найбільшої амплітуди руху. І найголовніше, обов'язковим є контроль педагога за виконанням його методичних рекомендацій. Проте сучасні інформаційні технології допускають здійснення онлайн-навчання у класно-урочній формі (Чусова, Ваколія, Чейпеш, 2021, с. 168). Технології та методи, що рекомендуються для використання при дистанційному навчанні у творчому колективі представлені в таблиці 1.

Наш досвід використання різноманітних дистанційних освітніх технологій включає

набір навчально-методичних комплексів, призначених для самостійного вивчення базових понять з предмета. Онлайн-заняття можуть бути представлені у різноманітному контенті: презентації, конспекти, лонгриди, відеоролики, аудіозаписи, цифрова бібліотека тощо (Капустинська, 2022). Всі документи зручні для використання в мобільних додатках та дозволяє учням вивчати матеріал самостійно, у будь-який час та з будь-якого зручного місця з доступом до мережі інтернет. Для полегшення роботи над мистецькими курсами можуть бути використані цифрові сервіси, які допомагають у створенні мистецького контенту: «We.Study», «ZenClass», «iSpring», «GetCourse», «Teachbase» та багато інших. У кожній системі свої переваги та недоліки (Чусова, Ваколія, Чейпеш, 2021, с. 89). Але основний інструментарій для створення онлайн-курсів є приблизно однаковим, але обов'язково варто звертати увагу на можливість інтеграції з мобільним додатком.

Таблиця 1

Інструменти та підходи, що рекомендуються для використання при онлайн навчанні хореографії, музики та образотворчому мистецтву

Технології та методи	Опис
Організація онлайн уроків	Педагог може проводити заняття перебуваючи в будь-якому місці, де можливо підключення до інтернету. Завдання учнів – самостійно організувати та підготувати місце для навчання.
Кейс-уроки	Підготовлені заздалегідь різного роду завдання (навчальне відео, тести, завдання тощо). Учні можуть виконувати їх у будь-який зручний час. Для підтвердження виконання завдань вихованці можуть надсилати відео, фото та письмові звіти. Кейс-уроки можна, можливо використовувати як додаткових завдань, і основних уроків.
Допомога «помічника»	Для відпрацювання деяких видів рухів учню потрібна допомога помічника. Його роль може виконувати родич учня. Такий вигляд навчання ще можна, можливо назвати «педагог – помічник – учень».

Джерело: сформовано авторами на основі (Капустинська, 2022)

2. Музика. Онлайн-уроки музики є оптимальними для роботи з учнями та дають можливість учню почуватися себе досить комфортно і бути у прямому контакті з педагогом. Ми виділяємо наступні плюси подібних занять:

- ілюзія звичайного очного заняття, педагог чує учня тут і зараз, може коригувати процес гри, особливо якщо перед очима ноти;

- учневі доводиться грати з будь-якого місця, звідки скаже викладач, а це вдосконалюється навичка читання з аркуша та орієнтування в тексті;

- у режимі реального часу вдосконалюється важлива виконавська навичка «тут і зараз», без додаткових спроб.

Помітний недолік онлайн взаємодії – спотворення звукової передачі. Яку б платформу ми не використовували, якою б досконалою не була наша техніка, вона не забезпечує передачі звуку без спотворень. Допоміжний спосіб онлайн заняття – прослуховування та коригування смартфоном. Звук у цьому випадку набагато чистіший, особливо якщо прослуховування ведеться через смартфон (мобільний, в режимі гучного зв'язку) (Чусова, Ваколія, Чейпеш, 2021, с. 168).

Встановити на комп'ютер/смартфон програму «Skype» чи «Zoom» (або інші платформи), за допомогою якої буде проводитись заняття в онлайн форматі. Перевірити готовність комп'ютера, мікрофона, вебкамери. Приготувати ноти програми учня в електронному або видрукованому вигляді з пронумерованими тактами (крім затакту) можна через один або кілька тактів, але однаково в обох. Підготувати додатковий навчально-методичний матеріал (за потребою).

Під час онлайн заняття ефективніше працювати з фрагментами творів, ніж із цілою формою у зв'язку з недосконалістю звукопередачі, працювати з технічними (текстовими, штриховими, аплікатурними тощо) завданнями, ніж із художніми. У процесі гри учня намагатися менше зупиняти, щоб уникнути розтягування заняття у часі. На завершення заняття поставити аргументовану оцінку, озвучити домашнє завдання, використовуючи будь-який зручний месенджер (Заболоцький, 2016).

3. Образотворче мистецтво. Онлайн-режим проведення занять з образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва, дизайну є вкрай актуальним в сучасних умовах навчання. про-

ведення занять та майстер-класів має складатися з трьох основних складових:

- онлайн-захід;
- відео запис;
- контроль за виконанням завдань (наприклад, з використанням спеціалізованих навчальних платформ).

Для проведення таких онлайн занять ми пропонуємо використовувати навчальні платформи: «BigBlueButton», «Microsoft Teams», «Zoom» тощо. Для грамотного ведення такої роботи було розроблено певну послідовність дій. На першому етапі розроблялися презентації, що являють собою покрокові слайди з фотоматеріалами, що відображають хід роботи. На другому етапі – накладання музики у програмі «Microsoft PowerPoint» та збереження матеріалів у відео форматі. Згодом, за фрагментами занять, заняттями у повному форматі та майстер-класами були записані відео (Daqian, Ting, Hao, Hao, 2020). Ефективність такого навчання потребує дотримання низки принципів:

- інтерактивність;
- контроль часу;
- свідомість та активність учасників навчального процесу та ін.

Ми вважаємо, що в нашому дослідженні доцільно розглянути використання цифрових технологій навчання як хореографії, так і музиці та образотворчому мистецтву. Ми можемо говорити про те, що доцільним стає паралельне використання «LMS» системи «Moodle» та інших платформ для командної роботи, такі як «Microsoft Teams». Об'єднання двох віртуальних навчальних просторів дозволяє максимально наблизитися до атмосфери аудиторних занять, що, своєю чергою, дозволяє збільшити освітній ефект. Також варто відзначити такі програмні розробки для підвищення взаємодії педагога та учнів між собою (Косенчук, Новик, 2020):

1. Хмарні сховища даних із загальним доступом до файлів та редакторів документів: «Google Disk & Docs», «iCloud».

2. Сервіси для проведення відео лекцій та семінарів: «Skype», «Zoom», «Face Time».

3. Різноманітні месенджери, з можливістю створення груп (чатів): «WhatsApp», «Viber», «Telegram».

4. Програми для мозкових штурмів та візуалізації планування, інтелект карт: «XMind MindMeister», «MindManager», «iMindMap».

Представлена сукупність усіх інструментів для командної онлайн роботи не є ефективною для всіх творчих спеціальностей. Учням необхідний тактильний дотиковий контакт. Майбутні митці мають фізично відчувати фізичні параметри простору сцени, інструментів, декорацій. Заповнити цю порожнечу у дистанційних освітніх технологіях дозволить віртуальна реальність. Це створений технічними засобами світ, переданий людині через її відчуття: зір, слух, дотик та інші. У сучасних публікаціях про онлайн освіту та цифрову трансформацію часто говорять про майбутнє віртуальної реальності в освіті (Романовський і ін., 2019).

На сьогодні існує кілька типів віртуальної реальності: класична віртуальна реальність (Virtual Reality – VR), у якій реципієнт взаємодіє з графічним світом, створеним у комп'ютері; доповнена віртуальна реальність (Amended Reality – AR), в якій графічний 3D контент синтезується з реальним світом; змішана реальність (Mixed Reality – MR), в якій віртуальний світ пов'язаний із реальним та включає його в себе (Косенчук, Новик, 2020). Кожен тип віртуальної реальності дозволяє підібрати оптимальне рішення тих чи інших освітніх завдань, робить навчання наочнішим і допомагає активніше залучати учнів до навчального процесу.

Ми відзначаємо використання віртуальних технологій дає безмежні можливості для мистецької освіти, особливо у сфері хореографії, музики та образотворчого мистецтва. Можна надіти VR-шолом та стати учасником майстер-класу. Володіючи віртуальним моделюванням, можна детально показати процеси роботи звукових хвиль на концерті або в театрі, що дозволяє задалегідь звукорежисеру правильно налаштувати технічні характеристики райдера майданчика та можливість змоделювати поведінку звуку при різному кількісному наповненні залу (Daqian, Ting, Nao, Nao, 2020). Тим більше, така віртуальна модель дозволяє зберегти налаштування у цифровий пульт, одразу використовуючи готові дані на саунд-чеку.

Мистецьке онлайн-навчання має базуватися на командній роботі, що дозволяє розвивати комунікативні навички та творче мислення. Для розвитку творчого мислення, комунікативних навичок, що розвиваються під час дискусії між учнями, має відбуватися модераторське обговорення, яке включає визна-

чення мистецької концепції, в разі образотворчого навчання – колірної палітри, поєднання деталей тощо. Для обміну інформацією під час онлайн навчання має використовуватися цифрова комунікативна платформа, яка дозволяє спілкуватися як всій аудиторії, так і під час домашніх завдань, оскільки також сприяє онлайн-заняттям. Цей елемент відіграє важливу роль у подальшому процесі отримання творчих навичок, оскільки командна робота формує уявлення про майбутню художню композицію. Це дозволяє створювати усталені концепції у поєднанні прикладних елементів в сфері мистецької освіти, засновану на обговоренні теоретичного матеріалу між студентів. Важливими елементами мистецького онлайн навчання стає барвистість, декоративність, контрастність [10]. Учні студенти повинні комбінувати різні елементи в межах рамки виконання поставлених завдань. Це елемент репетиції та вдосконалення навичок, накопичення складності виконання композицій з кожним уроком. Таким чином онлайн навчання формує основу командної роботи, яка застосовується в процесі спілкування.

Перераховані вище технології та методи дистанційної взаємодії можуть доповнювати як онлайн-освіти, так і традиційну форму з присутністю митця. Зауважимо, що важливою умовою ефективної дистанційної взаємодії усвідомлений підхід до професійного і мистецького саморозвитку (Daqian, Ting, Nao, Nao, 2020).

В якості рекомендацій щодо оптимізації освітнього процесу в режимі онлайн взаємодії автори статті представляють власний досвід роботи на прикладі танцювального конкурсу Школи гуманітарної праці «Крок уперед». Танець упродовж усієї історії людства є невіддільною частиною життя більшості людей, тому кожен з нас може мати нагоду здобути цей неповторний досвід. Для одних танець є захопленням, для інших – сенс їхнього життя. Такої ж думки дотримуються і в комунальному закладі «Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради (КЗ «НВК «Школа гуманітарної праці» ХОР, офіційний сайт, 2023). До проведення занять в онлайн-режимі викладачі Школи гуманітарної праці «Крок уперед» пройшли навчання на онлайн-курсах з наступної тематики:

1. Як навчати хореографії під час карантину.
2. Як навчати хореографії у режимі онлайн-занять.
3. Як правильно займатися хореографією онлайн.

Безперечно, проходження даних курсів та самостійне освоєння деяких інтернет-ресурсів сприяло підвищенню кваліфікації педагогів.

Сучасні версії технічних засобів онлайн-навчання відкривають широкі можливості формування художнього образу. Так, фотографування здатне зафіксувати та передати окремі елементи руху, відеознімання виконання танцю дає можливість передати не лише процес руху, а і його емоційну виразність. Спеціальні комп'ютерні програми для створення та запису танцю, такі як Life Forms та Dance Forms, дають можливість відтворити хореографічний твір у комп'ютерній версії та сприяють процесу розвитку його майстерності (Чусова, Ваколія, Чейпеш, 2021, с. 168). Онлайн навчання може викликати почуття ізоляваності. Забезпечення постійного зворотного зв'язку, створення спільноти та інтерактивних завдань можуть допомогти уникнути цього.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На думку авторів статті, онлайн навчання хореографії, музики та образотворчого мистецтва стає однією з форм безперервної освіти та ґрунтується на принципі самостійного творчого навчання. Отримані результати виглядають наступним чином:

- на основі системного аналізу було розроблено рекомендації, які допоможуть адаптувати методики навчання до онлайн-формату;
- надано практичні рекомендації з використання конкретних інструментів та платформ для оптимізації процесу навчання мистецтва в онлайн режимі;
- за допомогою системного аналізу було виявлено низку нових методів та підходів, які

дозволяють адаптувати викладання мистецтва до цифрової форми, зберігаючи його якість;

– визначено, що цифрові інструменти та платформи, якщо вони використовуються правильно, можуть стати ефективними помічниками у викладанні мистецтва, розширюючи можливості для педагога та учнів. Особлива увага у статті приділена питанням організаційної взаємодії в онлайн-форматі, що є ключовим для забезпечення ефективності навчання хореографії, музики та образотворчого мистецтва.

Адаптація уроків мистецтва до онлайн-формату не лише відповідає сучасним викликам, але й відкриває нові горизонти для розвитку педагогічних методик та підходів.

Узагальнюючи вищевикладене, можна стверджувати, що поява нових цифрових технологій, розвиток сучасних комп'ютерних програм дозволяють багато в чому розширити та збагатити методи та форми у сфері мистецької освіти, додати наочності та образності у навчанні саме хореографії, музики та образотворчому мистецтву. Ми вважаємо, що попри розвиток технічних можливостей, онлайн-форми навчання у сфері мистецтва можна розглядати лише як доповнення до базових традиційних форм. Для пристосування уроків мистецтва до онлайн-формату необхідно використовувати специфічні цифрові інструменти, що дозволяють максимально якісно передавати матеріал та забезпечувати взаємодію між учасниками освітнього процесу. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на комплексності адаптації методик мистецького навчання до онлайн-формату, зосереджуючись на мотивації, інтерактивності та диференційованому підході до кожного учня. Дослідження практик і інструментів онлайн-навчання мистецтву має великий потенціал для розширення аудиторії, доступності та інноваційних підходів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Daqian Shi, Ting Wang, Hao Xing, Hao Xu. (2020). A learning path recommendation model based on a multidimensional knowledge graph framework for e-learning. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S095070512030085X>
2. Гуржій А.М., Глазунова О.Г., Волошина Т.В. (2020). Цифровий навчальний контент для системи відкритої освіти: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Збірник наукових праць. Випуск 55. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 268 с. Дистанційне навчання. URL : <http://dist.krok.edu.ua>.
3. Шапран О. Комунікативні аспекти підготовки здобувачів у фахових мистецьких коледжах. Молодь і ринок. 2023. Вип. 3 (211). С. 76–81.

4. Чусова О. М. Ваколія З. М. та Чейпеш І. В. (2021). Педагогічні основи дистанційного навчання / Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 80, частина 2, С. 167–170. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/3481>.
5. Капустинська Т. (2022). Всі в курсі: як онлайн-освіта Prometheus робить дива для півмільйона українців. URL: <https://platfor.ma/topics/people/vsi-v-kursi-yakonlajn-osvita-prometheus-robyt-dyvo-dlya-pivmiljonaukrayintsiv/>.
6. Гущина Н. Сторітелінг як ефективний варіант неформального навчання URL: <https://www.ar25.org/article/storitelling-yak-efektyvnyy-variant-neformalno-navchannya.html>
7. Заболоцький А. Ю. Сучасний стан онлайн взаємодії у ВНЗ України. *Вісник Дніпропетровського ун-ту ім. А. Нобеля. «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. 2016. № 2 (12). С. 19–23.
8. Косенчук, О., Новик, І. (2020). Організація діяльності закладів дошкільної освіти в період пандемії. *Дошкільне виховання*, No 9, С. 17–21. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/dv_2020-09_kosenchuk_olga_novyk_iryua.pdf.
9. Романовський О. Г., Квасник О. В., Мороз В.М., Підбуцька Н. В., Резнік С. М., Черкашин А. І., Шаповалова В. В. Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної освіти навчання в системі вищої освіти України. *Інформаційні технології та засоби навчання*. 2019. Т. 74. №6. 37 с.
10. Dufva T. Art education in the postdigital era. *Experiential construction of knowledge through creative coding: Doctoral dissertations*. Helsinki, 2018. 150 p.
11. Комунальний заклад «Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради. (2023). Офіційний сайт. URL: <https://sgt.edu.ks.ua/krok-vpered/>.

REFERENCES:

1. Daqian Shi, Ting Wang, Hao Xing, Hao Xu. (2020). A learning path recommendation model based on a multidimensional knowledge graph framework for e-learning. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S095070512030085X>.
2. Hurzhii, A.M., Hlazunova, O.H., Voloshyna, T.V. (2020). Tsyfrovyyi navchalnyi kontent dlia systemy vidkrytoi osvity: Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannya u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy: Zbirnyk naukovykh prats. [Digital educational content for the open education system: Modern information technologies and innovative teaching methods in training: methodology, theory, experience, problems], vol. 55. *Kyiv-Vinnytsia: TOV firma «Planer»*, 268 s. [In Ukrainian].
3. Shapran, O. (2023). Komunikatyvni aspekty pidhotovky zdozvachiv u fakhovykh mystetskykh koledzhakh [Communicative aspects of training applicants in professional art colleges]. *Molod i rynek – Youth and the market*. vol. 3 (211), 76-81 s. [In Ukrainian].
4. Chusova, O. M. Vakolia, Z. M. and Cheipesh, I. V. (2021). Pedahohichni osnovy dystantsiinoho navchannya [Pedagogical foundations of distance learning] *Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*, vol. 80, part. 2, 167–170 s. Retrieved from: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/3481> [In Ukrainian].
5. Kapustynska, T. (2022). Vsi v kursy: yak onlain-osvita Prometheus robyt dyva dlia pivmiliona ukraintsiv [Everyone is aware: how Prometheus online education works wonders for half a million Ukrainians]. Retrieved from: <https://platfor.ma/topics/people/vsi-v-kursi-yak-onlajnosvita-prometheus-robyt-dyvo-dlya-pivmiljonaukrayintsiv/> [In Ukrainian].
6. Gushchyna, N. (2016). Storitelinh yak efektyvnyi variant neformalnoho navchannya [Storytelling as an effective variant of informal education] Available at: <https://www.ar25.org/article/storitelling-yak-efektyvnyy-variant-neformalno-navchannya.html> [In Ukrainian].
7. Zabolotskyi, A. Yu. (2016). Suchasnyi stan onlain vzaiemodii u VNZ Ukrainy. [The current state of distance education in Ukrainian universities] *Visnyk Dnipropetrovskoho un-tu im. A. Nobelia. «Pedahohika I psykholohiia»*. *Pedahohichni nauky*, № 2 (12), pp. 19–23. [In Ukrainian]
8. Kosenchuk, O., & Novyk, I. (2020). Orhanizatsiia diialnosti zakladiv doshkilnoi osvity v period pandemii [Organization of preschool education during the pandemic]. *Doshkilne vykhovannia*, 9, 17–21 s. Retrieved from: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/dv_2020-09_kosenchuk_olga_novyk_iryua.pdf [In Ukrainian].
9. Romanovskyi, O. H. Kvasnyk, O. V. Moroz, V. M. Pidbutska, N. V. Reznik, S. M. Cherkashyn, A. I. And Shapovalova, V. V. (2019). Faktory rozvytku ta napriamy vdoskonalennia dystantsiinoi osvity navchannya v systemi vyshchoi osvity Ukrainy. [Development factors and directions for improving distance education in the higher education system of Ukraine] *Informatsiini tekhnolohii ta zasoby navchannya*, part 74, №6. 37 p. [In Ukrainian].
10. Dufva, T. (2018). Art education in the postdigital era. *Experiential construction of knowledge through creative coding: Doctoral dissertations*. Helsinki.
11. Komunalnyi zaklad «Navchalno-vykhovnyi kompleks «Shkola humanitarnoi pratsi» Khersonskoi oblasnoi rady. [Communal institution «Educational and educational complex «School of humanitarian work» of the Kherson regional council]. (2023). Official site. Retrieved from: <https://sgt.edu.ks.ua/krok-vpered/> [In Ukrainian].